

Sergiu Malagamba, muzicianul dandy

Puțini muzicieni se pot lăuda că au impus o modă vestimentară, dar nu numai, iar Sergiu Malagamba se numără printre ei. Compozitor, dirijor și baterist frenetic, s-a născut la Chișinău, în 6 februarie 1913, și s-a stins din viață la București, în 15 aprilie 1978. A început studiile muzicale la Conservatorul "Unirea" din Chișinău, așa cum consemnează Viorel Cosma în Lexiconul său. Între 1931 și 1933 i-a avut acolo dascăli pe Gheorghe Iateakovski (teorie-solfegiu) și Iosif Schildkraut (violoncel), definitivându-le în 1950 la București, cu Alfred Mendelsohn, în cadrul cursurilor de la UCMR. În 1935-1936 a fost baterist în diverse formații din Chișinău (Nicolae Cireș) și București (Max Halm), apoi cu orchestra Joe Reininger a efectuat turnee în Egipt și... Sudan (1936-1939). A dirijat propria sa orchestră, "Malagamba", la barurile "Melody" și "Continental" din Capitală (1939-1941), după care a fost baterist în orchestra Teatrului "Gioconda" (1941-1945), profesor de percuție la Conservatorul American de Jazz (1944-1945), baterist și dirijor la teatrele "N. Stroe", "Elly Roman" și la cel al Ateneului Român (1945-1948), baterist la Teatrul de Estradă din București (1948-1950), percuționist (timpane) în Orchestra Simfonică a Cinematografiei (1950-1955), dirijor la Teatrul de revistă "Constantin Tănase" (1955-1974), profesor de percuție la Școala populară de artă din București (1965-1967). Compozitorul Temistocle Popa, la rândul lui în acea perioadă instrumentist (saxofon, flaut) în orchestra teatrului de revistă, își amintea de turneele prin țară, care se făceau cu vagoane de tren, lăsate seara în triaj, în localitățile unde avea loc spectacolul, a doua zi fiind anexate altor garnituri. Turneele erau lungi, dar tocmai de aceea cimentau relațiile dintre artiști, aflați în aceste vagoane-cușetă ca în familie: aici se dormea, se gătea, se mânca, se bea, se petreceau seri minunate după reprezentații, aici era, practic, pentru câteva luni, casa lor. Într-un asemenea context a cunoscut-o compozitorul pe soția sa Cornelia "Coca" Teodosiu (ne-a părăsit și ea, la puțină vreme după iubirea vieții ei...), nume cunoscut în epocă în lumea teatrului de revistă, cei doi legând o strânsă prietenie cu excentricul, dar atât de valorosul baterist Sergiu Malagamba. Influența lui în epocă a fost uriașă, iar în cartea biografică dedicată lui Temistocle

Popa acesta își amintea de evoluțiile trăsnete ale acestui virtuoz al percuției, de aparițiile sale în manieră Salvador Dali, șocante în acea epocă: "Malagamba avea, pe lângă faima unui strălucit muzicant, și o înfățișare deosebită, cu trupul său subțirel, nervos, cu chipul smolit și mustăcioara à la d' Artagnan. Magazinele bucureștene se și apucaseră să-i lanseze moda: guler à la Malagamba, croială à la Malagamba, pantofi à la Malagamba (înguști și cu tocuri înalte), sacouri à la Malagamba, cu revere mici... Școlile de dans începuseră și ele să-și facă reclamă cu anunțul: "Predăm dansul Malagamba!". Iată-ne pe noi, cei de pe malul Dâmboviței, câștigându-ne o celebritate pe care alții n-au avut-o, fiindcă n-a existat niciodată un "dans Ginger Rogers", însă "dansul Malagamba" a fost și s-a dansat frenetic". Vestimentațiile

sale erau absolut nonconformiste, imitate de tinerii "malagambiști" și, tocmai de aceea, criticate virulent de ideologii vremii: pantaloni negri strâmți, strânși pe coapse, cum se poartă, inclusiv la fete, în prezent, dar scurți, până la glezne, ca să se vadă șosetele albe, apoi sacouri deschise la culoare, în carouri mari, cu umerii lați și lăsați, revere înguste și cravate în culori țipătoare. Extravaganța sa era în manieră italiană, pieptănătura fiind și ea în ton: păr ondulat, cu cărare pe mijloc, și doi zulufi deasupra urechii, dați cu briantină, fiind copiată imediat de tinerii rebeli și de "șmecherii de cartier". Astfel, Malagamba a fost un vizionar, un creator de modă "avant la lettre"!

Pantofii erau cu talpă groasă, din microporos (crep). Cum aceștia erau scumpi, tinerii găsiseră modalitatea de a fi "malagambiști" prin înlocuirea microporosului cu... fâșii de anvelope de camion! Existau cizmari specializați, care nu mai pridideau, cu rezerve serioase de anvelope uzate. În 9 septembrie 1945 apărea în revista "Spectator" articolul "Un toboșar periculos pentru ex-mareșalul Antonescu: Sergiu Malagamba". În noul regim însă atitudinea "filfizionilor", "deșucheștilor", care lansaseră și un refren ("Sergiu Malagamba/ Noaptea stinge lamba") a început să fie sever înfierată în ziarele "Universul", "Seara", "Evenimentul zilei", puritanii, tradiționaliștii mai în vârstă fiind indignați. Compozitorul Edmond Deda (el însuși promotor al jazz-ului american), bun prieten cu Malagamba, relatează o discuție spumoasă între mareșalul Ion Antonescu, șeful statului, și colonelul Elefterescu, șef la Poliția Capitalei: "- Ce e cu malagambiștii ăștia, Elefterescule? - Nu știu, dar mă voi interesa". După un timp, colonelul dă

raportul: “- Cred că e vorba de o sectă religioasă!”. Pericle Martinescu, în amintirile sale, notează că reclama aceasta gratuită făcea ca la reprezentațiile sale lumea să se calce în picioare pentru a-i vedea pe “sectanți”, unii pentru a aplauda, alții pentru a huidui. Poliția era permanent la ușă, se zvonise că însuși Malagamba fusese bătut de “mulțimea indignată” de extravaganțele sale, în timp ce “camarazii mureau pe front” (cum apare într-un comunicat al Guvernului). Practic, era un conflict între generații, “malagambiști” putând fi asociați cu hipsterii de azi. În ciuda aparițiilor sale provocatoare, dar ținând seama de internarea în lagărul de la Târgu-Jiu (după 1947 asta era un titlu de glorie!), autoritățile epocii au fost nevoite să se plece în fața virtuozității sale, acordându-i în 1963 Ordinul Muncii clasa a III-a. Dar după ce făcuse, cum spuneam, și câteva luni de pușcărie la Târgu-Jiu, în timpul războiului, în 1942, fiind considerat mai târziu un veritabil... “luptător antifascist”! Arestarea sa a avut loc pe stradă, chiar pe Calea Victoriei, în ciuda protestelor vehemente ale unui grup de liceeni, pe motiv că ar fi condus o sectă periculoasă, care urmărea să atenteze la... siguranța națională! Sergiu Malagamba și-a evidențiat talentul de baterist în multe formații de muzică ușoară (Ion

Vasilescu, Dinu Șerbănescu, Henry Mălineanu) și a dirijat în 1945 opereta “Sfinxul din Hollywood” de Ralph Benatsky. A alcătuit prima formație de jazz simfonic din România, pe care în 1942 a dirijat-o într-un concert demonstrativ la sala ARO, semnând zeci de orchestrații, prelucrări și aranjamente după Duke Ellington, Manuel de Falla, Grigoraș Dinicu, Gherase Dendrino. A scris muzică de scenă, în colaborare cu alți compozitori, coloana sonoră a filmului “Allo, București!” (regia Mircea Botez, 1944), dar mai ales multe piese de muzică ușoară (are în palmares o mențiune la Mamaia, în 1969). Între cele mai cunoscute titluri, cu siguranță căzute în uitare azi: “Rumba, rumba”, “Pendula ritmată”, “Bateriada”, “Valsul primăverii”, “Lumea zice că n-am ritm”, “Cu tine nu pot să mă cert”, “De ziua ta”, “Perechea mea ești tu”, “Nu mi-e dor de nopți cu stele”, “Azi e mai frumos ca ieri”, “Noapte bună, vioară”, “În așteptarea ta”, “Îți mulțumesc, dragul meu”, “Mai sunt pe lume ochi albaștri”, “Perechile sub lună”, “Ploaie de vară”. A avut un succes uriaș la public și în turneele întreprinse peste hotare, fascinând cu bețele aruncate în aer și apoi prinse cu dexteritate, fiind ovaționat în 1965 în URSS (unde era un adevărat idol), Israel, R. D. G.,

Italia (1966), Polonia (1960, 1962, 1965), Franța. “Baletul tobelor”, un solo de baterie pe care a fost creat un dans, a făcut furori inclusiv pe celebra scenă de la Olympia din Paris, cu ocazia turneului din 1965 al Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, la invitația legendarului Bruno Coquatrix.

Smead (era de origine armeană, ca și Anda Călugăreanu sau Corina Chiriac), Malagamba a fost un personaj care a marcat epoca în care a trăit, fiind o adevărată legendă. Cei care nu l-au uitat au căutat în Dicționarul explicativ al limbii române, unde termenul “malagambist” semnifică “un tânăr din perioada 1940-1960 îmbrăcat ultramodern și cu un comportament

alături de Luigi Ionescu, pe scena Teatrului de revistă

nonconformist, liberal, șmecher, spre frivol”. Malagamba, “Serghei”, cum îi spuneau apropiații, a fost un mare show-man și mentor al multor instrumentiști (între aceștia, Ștefan Mihăescu, bateristul formației Sideral), dar și un autentic dandy al Bucureștilor, un creator de trenduri, fiindcă îi plăcea să fie spilcuit, să adopte ținute ostentative, atât prin combinații surprinzătoare de culori, cât și prin croieli extrem de îndrăznețe ori tunsori extravagante. Look-ul său a fost rapid adoptat de membrii orchestrei, apoi de publicul pasionat de jazz. Notorietatea remarcabilă în rândul tinerilor epocii, povestea sa fascinantă au făcut din el un personaj care și-a pus amprenta asupra societății românești, legenda sa rămânând în poveștile de cartier și în memoria multor generații. Serile de dans de la cabaretul “Mon Jardin”, din incinta fostului hotel Dorobanți, unde cântau Malagamba, Theodor Cosma, Dinu Șerbănescu, erau celebre, iar Malagamba a cântat nu o dată în anii ’40 și alături de Maria Tănase. Pentru a vă da seama de amploarea fenomenului, însuși Constantin Tănase a apărut pe scenă îmbrăcat extravagant! Se înțelege, protestele publice din epocă erau ipocrite și absurde, siguranța statului și mersul

războiului neputând fi influențate de frizura tăiată la spate perfect drept, după metoda celebrului frizer "Gică Vapor", de pălăria cu boruri late și panglică fină, de

cămașa obligatoriu uni, asortată cu o cravată cu nodul mic, lungă până peste curea, de pantalonii cu 4 pense, cu manșeta strânsă la glezne, asigurându-se vederea la șosetele din lână fină, în dungi în culori tari, de pantofii din antilopă (piele întoarsă).

Sergiu Malagamba a devenit membru al UCMR în 1947, iar între 1949 și 1954 a fost protagonistul unor spectacole de mare succes la sala Dalles. Se înțelege că în ultima parte a vieții, asemeni tuturor compozitorilor, a fost nevoit să scrie și cântece "ancorate în realitățile societății" ("Braț la braț cu anii mei", "O țară își cântă bucuria", "Iubirea pentru țară", "A mea e viața"), dar acestea au fost mai degrabă melodii pătrunse de fior patriotic, cu nimic condamnable, iar din punct de vedere muzical sunt la nivelul celor mai bune piese ale sale. Uimitor este că, așa cum consemnează Răzvan Moceanu, Malagamba a rămas în istorie pe de o parte ca un percuționist excepțional, iar pe de altă prin impunerea unui curent al normalității, adică al manifestării spiritului liber, șic. Pilduitor este faptul că în iulie 2014 S. T. U. P. Arts & Fashion a lansat un nou proiect, "Noua Malagamba a Bucureștilor", cu bărbați bine îmbrăcați, reprezentativi din toate domeniile - modă, teatru, film, fotografie, TV - un proiect care își propune "să renască acel curent "malagambist", în contextul emancipării societății românești de atunci și acum, acela al "dress code"-ului pentru întâlnirile de sâmbătă seara. Este vorba de relansarea curentului dandy-ului bucureștean, boem, fantezist, poetic, instigând estetica frumosului: un bărbat cu identitate, cu un stil vestimentar original, cum a fost cel lansat cu zeci de ani în urmă de celebrul Sergiu Malagamba..."

Oana GEORGESCU

Aniversare muzicală

Se pare că în ultima vreme județul Dâmbovița a devenit foarte ofertant pentru numele mari ale muzicii românești. Nu ne referim aici la tenorul Florin Georgescu, care n-a părăsit comuna natală, Pietroșița, sau la Gheorghe Zamfir, care a revenit la Găești, unde organizează anual și un mare festival. Iată însă că Mihaela Mihai a ales să trăiască în aerul curat al unui sat de lângă Pucioasa, iar "dâmbovițeană", de-acum cu state vechi, este și fosta realizatoare TVR Aurora Andronache, care a părăsit

Capitala odată cu renunțarea la postul public de televiziune, în care nu se mai regăsea. La data respectivă TVR a pierdut imens, fiindcă Aurora era redactor muzical, realizatoare și

semnatară a unor proiecte moderne, cum a fost în anii '90 "Top TV". La începutul carierei alcătuiuse, împreună cu Ileana Popovici, chiar și un grup de backing vocal, "Aurora". Mulți dintre compozitorii și interpreții noștri îi datorează zeci de înregistrări și apariții pe micul ecran, așa că nu e de mirare că la aniversarea sa, în noua reședință de la Runcu, a avut-o alături nu numai pe sora sa, cunoscuta balerină Doina Andronache Patrichi, dar și câteva bune prietene și foste colaboratoare: Corina Chiriac, Stela Enache, Ileana Popovici, Monica Lenos. Să ne mai mirăm că astăzi TVR nu are o emisiune de muzică ușoară și că la dispariția compozitorilor și interpreților importanți nu e în stare să încropească un montaj decent, când în timp a îndepărtat toate valorile instituției?

Larisa VELCOVICI

